

COSINZEANA

REVISTA · ILUSTRATA · INTEMEIATA
IN · 1911 · APARE · LA · 10 · SI · 25 · ALE
FIECAREI · LVNI · DIRECTOR :
SEBASTIAN · BORNEMISA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ABONAMENTUL:
PE UN AN 120 LEI — 1/2 AN 60 LEI
N STREINĂTATE 200 LEI PE AN
EXEMPLARUL 5 LEI

REDACTIA · SI · ADMINISTRATIA
CLUJ · PIAȚĂ · CVZA-VODA · 16

† Carol Révai

Al. Ciura.

A murit la Baia-Mare poetul maghiar Carol Révai, excelentul traducător al poeziilor lui Coșbuc.

Doliul literaturii maghiare este, de data aceasta, și al nostru.

Fire blândă, de un optimism și sinceritate rară, Révai jertfește la altarul artei încă din tinerețe, îmbogățind literatura maghiară cu două volume de poezii.

Născut și crescut în mediul curat românesc al Săcărâmbului, cunoștea bine limba românească, și în curând face cunoștință și cu literatura noastră.

Cele dintâi traduceri din Eminescu și P. Dulfu apar în revista „Vasárnapi Ujság” din Budapesta. În 1901 apare poezia lui Coșbuc „Noi vrem pământ”, în traducerea congenială a poetului maghiar Geza Kacziány: Földet nekünk. Révai rămâne încântat și surprins de această extraordinară descărcare de energie, și atenția lui se îndreaptă de-acum, asupra lui Coșbuc.

Evident, că un poet visător de firea lui Révai se oprește mai întâiu asupra eminescianeii Mama, și numai mai târziu se adâncește în subiectele profund viguroase ale poetului țărânilor.

Traducerea poeziei „Anyám” e cetită în Societatea Literară, Ardeleană (Erdélyi Irodalmi Társaság) și primită cu multă căldură. Révai e invitat, din partea Societății Literare Ardelene, să dea literaturii maghiare, un întreg volum din poeziile lui Coșbuc.

Volumul mult așteptat apare la 1905 în editura „Luceafărului”, și a fost salutată, cu entuziasm din partea criticii noastre. Traducerile sunt fidele, reținând ritmul original, și redând în ungurește fondul poezii

zilor cu o rară ușurință, ceea-ce a surprins lumea literară, dată fiind personalitatea poetică a lui Coșbuc, atât de tipic românească și țărănească.

Câte un mic lapsus, în redarea sensului, obvine arare, dar abia remarcabil decât prin prisma celei mai amănunțite critici.

* * *

O paranteză asupra traducerilor lui Kacziány Géza.

Asistând la geneza traducerii „Noi vrem pământ”, scriitorul acestor rânduri a rămas surprins de exactitatea ei, și de puterea energiei, încât țipețul acesta din adâncuri, pare a fi scris de-adreptul în ungurește. Cu toate acestea, Kacziány Géza nu știea românește. El cerea întâiu o traducere liberă a poeziei, cu sublinierea părților mai culminante. Apoi, o traducere textuală a versurilor, pe urmă își nota ritmul și rima.

La o săptămână îți prezenta traducerea, pe cât de fidelă, pe atât de artistică. Îndeosebi sublinierea părților mai importante erau pentru el adevăratul motiv de inspirație.

Avea o mulțime de traduceri din românește, de toată frumusețea, îndeosebi din Alecsandri.

Spunea, că a intervenit, în repetite rânduri, la ministerul de culte ungar să i le tipărească, dar fără rezultat.

Ar trebui să se intereseze lumea, ce s'a ales de acele frumoase traduceri, și cum s'ar putea da publicității.

* * *

Volumul de traduceri datorit lui Révai e precedat de o poezie originală, închinată lui Coșbuc, oglindind dorința poetului Révai pentru o pașnică înțelegere între cele două neamuri, certate între ele.

O redăm în traducere textuală.

Am văzut curcubeu : Un braț
Cuprindea castelul „Peleş”,
Iar cu celălalt acoperea
Statuia cu Turul de pe Tâmpa*
Ce e curcubeul? Simbol de pace!
Care ingroapă furtuna;
În graiul ceresc al Dumnezeirei
El vestește împăcarea.

Pretene-poet! Sufletul tău
Înțelege acest sfânt simbol:
Căci de sute de ori ai cântat
Ce e Pacea și iubirea
Iată și eu, umil, visător poet,
Al națiunii mele maghiare
Nici odată nu am cântat
Blestemul ei de ură mistuitoare!

Ascultă-mi vorba, bunul meu prieten!
Întinde-ți mâna peste munți;
Tu de acolo, — și eu de aici strig:
Ungurul și Românul să fie frați!
Să vestim în hotarul scumpei noastre
[patrii

Cuvântul dulce al dragostei;
Noi amândoi să fim curcubeul,
Care îmbrățișează cele două patrii.

E o efuziune de simpatie pentru noi, cum nu mai aflăm în literatura ungurească decât în colecția de traduceri a lui Carol Acs (Budapesta 1858) și în câteva luminoase pagini din Andrei Ady.

* * *

După preluarea imperiului, Révai a trăit ca pensionar, într-o situație materială precară. Soția și unica lui fiică, rămân, deasemenea în mizerie.

România-Mare, care l-a decorat cu Bene-merenti, credem că își îndeplinește o datorie de onoare, ajutându-l pe cei rămași în urma aceluia, care a dat literaturii maghiare, un volum din Coșbuc, în cea mai desăvârșită formă artistică.

Să nu se uite, că azi avem destui traducători din românește, dar Révai a săvârșit această operă, cu douăzeci ani în urmă, deschizând, ca un idealist ce era, o cărare nouă spre o lume aproape necunoscută.

Dăm pe pagina următoare „Rugămintea din urmă” și traducerea ei de Révai.

* Statuia lui Arpad, de-asupra Brașovului.

Rugămintea din urmă

Ești schilav tot! Un cerșetor
Te 'ntorci acum acasă,
Și ce fecior frumos erai!
Dar ori cum ești, ce-ți pasă!
Tu vei vedea iar satul tău
Și casa voastră 'n vale,
Și biata mamă-ți va eși
Plângând în cale.

Și eu rămân să mor pe-aici
Cu liftele păgâne!
Ah, par'că simt, că n'am s'ajung
Să văd ziua de mâine.
Cu douăzeci de-odată 'n car
La groapă mă vor duce,
Și, bun e Domnul de-om avea
La cap o cruce.

Noi de copii ne știm, și-am fost
Ca frații, ba mai bine.
Eu de-am avut un singur ban
L'am împărțit cu tine;
Și tu cu gura foc prindeai
Să-mi dai ajutorare;
Să-ți răsplătească Dumnezeu
Că-i bun și mare!

Și-auzi acum! De-or întreba
Ih sat de-a mea venire
Tu 'n loc de adevăr să spui
Că n'ai de mine știre,
Că n'am fost la un regiment —
Dar spune-le ce-ți place,
Că pentru ei ori viu, ori mort,
Tot una face.

Iar mamei — Doamne, cum aș vrea
Credința s'o înșele!
Să-i spui, că m'ai lăsat rânit
La Turnu-Măgurele,
Dar voiu sosi cât de 'ncurând.
Ascultă-mi rugămintea,
Că mama, dac'ar ști că-s mort
Și-ar perde muntea.

Tu s'o amai cu zi de zi
Și spune-i câte toate,
Ea e bătrână, n'are mult
Să mai trăiască, poate:
Și pentru ce să-i amărăști
Și zilele puține?
Că n'are 'n lume bun și drag
Decât pe mine.

ar Linii, de s'ar întâmpla
Să vă 'ntâlnești vr'odată,
Să-i spui că-s sănătos și-aș vrea
S'o aflu mărirea.
Tu uită-i-te 'n ochi să vezi
De-o doare ori n'o doare;
Iar dac'ă vei vedea-o stând
Nepăsătoare,

Să-i spui că m'ai lăsat rânit
Pe umedeale paie,
Că doctorul în carnea mea
Adâncă brazdă taie,
Că de dureri eu mă isbesc
Și urlu ziua 'ntreagă,
Și c'am murit gândind la ea,
Că mi-a fost dragă.

Și dac'ă ochii ei atunci
Mai tulburi se vor face,
N'o mângâia! E de prisos,
Te rog s'o lași în pace.
O frunză veștedă nu-ți dă
Cuvânt să zici că-i teamă
Și-o lacrimă în ochii ei
Nimic nu 'nseamnă!

Și-acum dă-mi mâna! A sunat
Cornistul de plecare,
Du Otlulul din partea mea
O căldă salutare,
Și-ajuns în țară, eu te rog,
Fă-mi cel din urmă bine:
Pământul țării să-l sârui
Și pentru mine!

Utolsó üzenet.

Mint nyomorék, ki koldul utcaszélén, —
Térsz szülőföldet bércei alá;
Pedig fejedet fenn hortad kevélyen,
De most már mindegy, nem gondolsz reá.
Meglátod újra szép falud határárt,
A patak mentén kis lakocska vár rád;
S anyád hullatva forró könyveket,
A kert ösvényén elődbe siet.

Én nem megyek! A halál jár előttem,
Bősz harci zajjal tör ránk a pogány!
A nap — ugy érzem — sötétül fölöttem,
És holnap tán már nem virrad reám.
Bus társaimmal dobnak sirhalomba,
S egy taliga a temetési pompa,
A jó Istentől nagy kegy lesz nekünk,
Ha egy fakereszt jelzi nyughelyünk!

Drága barátja szép gyermekkoromnak,
Ki testvérnél is hivebben szeret:
Emlékszel-e, ha egy fillérem volt osak,
Azt is megosztám örömeim veled?
S nálad viszont a szeretet hevének
Lángzó szavai ajkidról kelének,
Áldjon meg érte az igaz, a jó,
A véghetetlen bölcs Mindenható!

S most hallgasd meg utolsó kívánságom:
Ha a faluban sorsom kérdenék,
Tedd túl magad egy gyöngéd hazugságon,
S modd: mit se' tudsz vajjon élek-e még?
Nem hordtuk együtt harci fegyverünket!
Mondj bármit, a mi szétválasztott minket;
Hisz ugye bánja — tudom — a falu,
Élő-e, holt-e a szegény fiu!

O csak anyácskám csalódna hitében!
Én Istenem, be kívánnám néki!
Mondd el, hogy itt a várfalak tövében
Fia sebzetten van terítve ki;
De jönni fog, meggyógyul nemsokára.
Mondd ezt, hallgass hived kérő szavára!
Mert jól tudom, rá téboly szállana,
Ha megtudná, hogy elesett fia.

A valóságot halogasd sokáig,
Mondj neki mindent, mi eszedbe jut,
Kevés van néki ugyanis a halálig,
Már int felé a temetői út.
S végső óráit árva életének
Fájó szavakkal mért keserítnéd meg?
Mert rendületlen azt hiszi szegény:
Legdrágább kincse én vagyok, csak én!

S ha úgy hozná a sors, hogy kedvesemmel
Találkoznál véletlenül talán;
Mondd, azt kívánom őszinte szívemmel,
Hogy új szeretőt leljen a leány.
S mikor ezt mondod, nézz szemébe mélyen,
Öröm vagy bánat ébred-e szívébe?
Nem hallgatja-e érzéketlenül?
Vagy szenvedése bus szemébe ül!

Mondd, hogy a nedves, korhadt szalma ágyon,
Tele sebekkel vergődik híve;
S mégtépett testen — győzni a halálon, —
Barázdát vágott az orvos keze.
Mondd, hogy éltetem gyötrelemben töltöm,
S a fájdalomnak jajszavát üvöltöm;
S ha tán a kintől mégis meghalok,
Vég percemben is reá gondolok!

S ha látod akkor, hogy büvös szemében
Talán egy könyecsepp mégis megjelen;
Ne vigasztald! Hagyd könyező kedvében,
Az enyhítő szó ott szükségtelen.
Ha heivadás száll a fa egy lombjára,
Nem hoz még ősz az édes enyhe nyárra!
S egy köny, ha néki fölcskillan szemén;
Még nem tanuság, hogy busul szegény!

S most arra kérlek, adj kezet barátom!
A kürt fölharsan, indul a sereg!
A messze Oltnak, mely átfoly hazámon,
Vigy részemről egy hő üdvözlőtet
S ha oda érsz a haza szent földjére,
En kérve-kérlek az Isten nevére;
Borulj a földre hűséges barát,
S esőköld helyettem áldott szent porát!...

Sarah Bernhardt

S'a stins din viață deunăzi cea mai mare artistă a Franței, Sarah Bernhardt, care a ridicat la înălțimi uimitoare gloria scenei franceze. Nici o artistă n'a oferit istoriei o carieră atât de bogată și plină de un talent neîntrecut. Nici una n'a cunoscut în toate țările din lume apoteoze mai strălucite. Nici una n'a contribuit mai universal la difuziunea cugetării franceze. Mai mult de o jumătate de secol Sarah Bernhardt a ilustrat cu activitatea sa neobosită, cu talentul său remarcabil, toate scenele lumii. Energia și vitalitatea acestei prințese a artei n'au cunoscut oboseala. În tinerețea ei Sarah era foarte delicată și multă vreme s'a crezut, că sănătatea ei este îngrijitoare. La treizeci de ani marea tragediană vorbea de o moarte apropiată. S'a desmințit singură însă, pentru că aproape octogenară ea nu părăsise încă scena, cu toată infirmitatea, ce o căpătase la vârsta de 70 de ani, când a trebuit să-i fie amputat un picior.

Rosina Bernhardt — acesta este

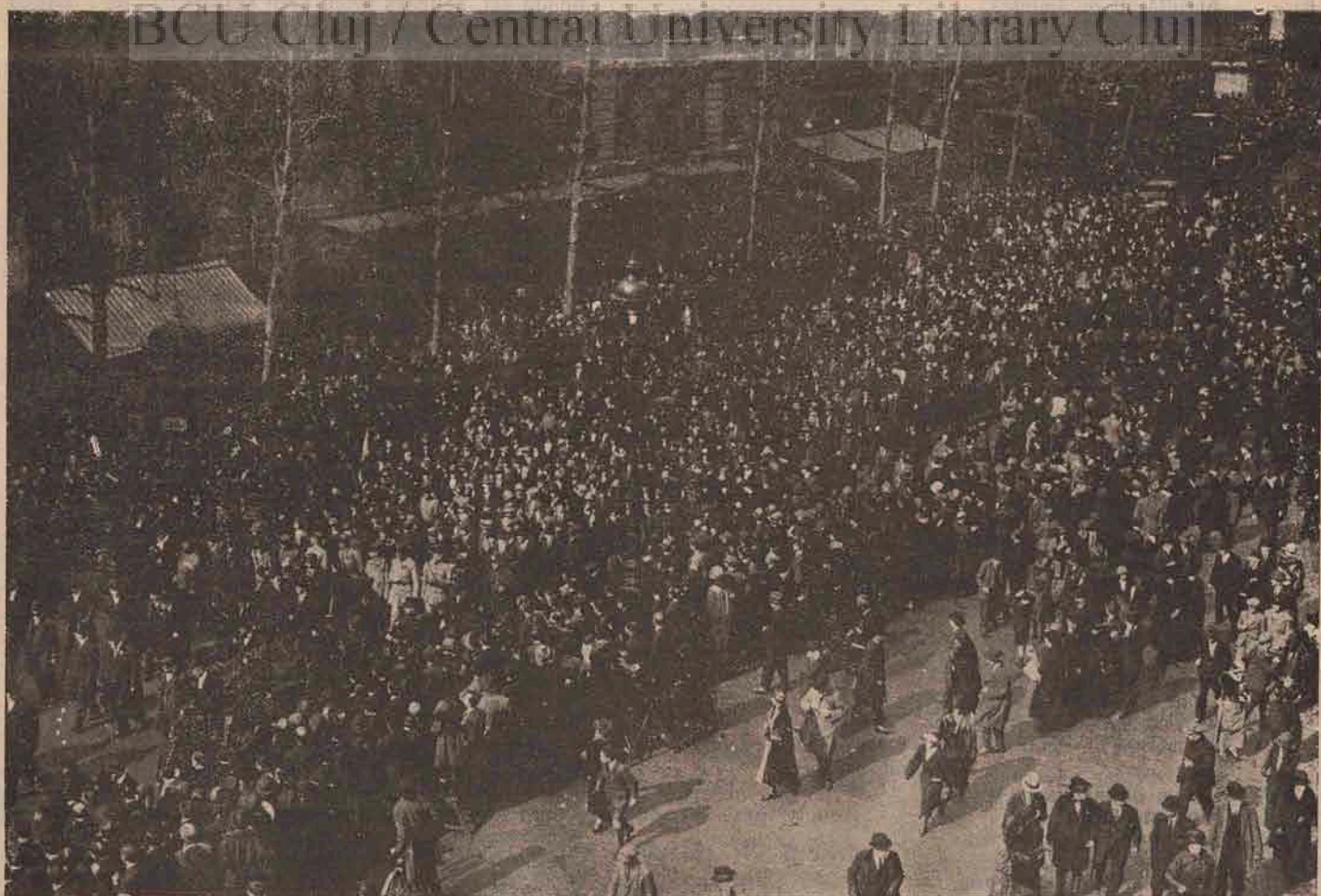
adevăratul ei nume — s'a născut la Paris la 23 Oct. 1844 din tată israelit, convertit la catolicism și din mamă olandeză. Educația și-a făcut-o la mănăstire. Talentul său a fost remarcat cu prilejul unei reprezentări religioase de ducele de Morny, care a sfătuit-o să intre la Conservator. La vârsta de 15 ani s'a prezentat la concurs și a fost admisă cu laudă. La 1861 a obținut primul premiu al tragediei în *Zaire*.

Protejată de ducele de Morny, Sarah a fost angajată la Comedia franceză, interpretând în câteva luni *Iphigenia*, *Valeria* și *Femeile savante*. A fost silită însă în curând să plece, din cauza nervosității sale și a deselor conflicte ce le avea cu camaradele de scenă. La teatrul Odeon pentru slaba remunerație de 150 de franci pe lună a jucat piese din diferiți autori: Racine, Georges Sand, Dumas, Shakespeare; la 1869 rolul lui Zanetto în „Passant”-ul lui François Coppée. A fost un triumf atât pentru autor, cât și pentru interpret.

În războiul din 1870 Sarah Bernhardt a servit la ambulanța instalată la Odeon. În 1872 s'a reluat *Ruy Blas* a lui Victor Hugo, care i-a dat rolul reginei. Succesul artistei a fost atât de mare încât Comedia Franceză a primit-o din nou.

Din cauza irascibilității sale administratorul acestui mare teatru a supranumit-o „Domnișoara Revoltă”. Certurile ei cu acest funcționar au rămas legendare. Talentul ei însă mergea crescând. În 1877 Victor Hugo după unul din marile debuturi ale artistei îi scrie următoarele rânduri: „Ai fost atât de mare și de încântătoare, încât m'ai mișcat pe mine, vechiu combatant și la un moment, când lumea încântată te aplauda, am plâns”.

În 1880 pleacă în America. A fost o călătorie fabuloasă, necunoscută de nici o regiună. Americanii sensibili i-au pus la dispoziție trenuri speciale; i-au deshamat caii, o aclamau cu frenesie în delirul lor pentru acest idol al artei. În statele unite unde a fost în patru

O vedere dela înmormântarea marelui artiste Sarah Bernhardt. Cortegiul funebrel trecând pe rue Royale este urmat de-o mulțime uriașă de parisieni, cari îi dau în această clipă zguduitoare marelui artiste ultimul semn de admirație.

rânduri, ultima dată în decursul marelui război — câteva luni după amputare — a fost incarnarea vie și ideală a geniului francez, Serviciile aduse Franței în acest timp au fost mai mari decât a oricărui ambasador.

Marele scriitor francez Edmond Haraucourt a putut scrie cu drept cuvânt că cele cinci continente se fîneau destul de erudite, să cunoască două cuvinte franceze, două nume din istoria Franței: Napoleon și Sarah Bernhardt.

Intr'aceea în Franța în intervalul călătoriilor sale marea tragediană își multiplica creațiunile întreprinderile și direcțiunile de teatru. Ea a dirijat teatrul *Ambigu*, a creat la *Vaudeville* *Fedora* lui Sardou, a cumpărat teatrul *Porte-Saint-Martin*, a jucat piesele lui Jean Richépin: *Froufrou*, *Nana Sahib*, *Macbeth*, a revenit la Sardou cu *Teodora* și *Tosca*. Nu se pot număra toate rolurile acestei prodigioase artiste. Dela 1893 la 1898 are teatrul „Renaissance”, care l'a inaugurat cu reprezentarea piesei „*Les Rois*” a lui Jules Lemaitre. A jucat apoi „*Les mauvais bergers*” a lui Mirbeau, „*Medée*” a lui Catulle Mendès, „*La Ville morte*” a lui D'Annunzio. În 1895 a creat „*La princesse lointaine*” a lui Rostand.

Consiliul municipal al Parisului i-a cedat un teatru, care-i poartă numele în semn de admirație față de marea artistă.

Incepând cu anul 1899 Sarah își reia la ea acasă toate rolurile și a creiat altele în douăzeci de piese noi: „*Francesca de Rimini*” și „*Theorigne de Mericourt*” ale lui Paul Hervieu, „*Werther*”, „*La Sorcière*”, „*Bohemos*”, „*La vierge d'Avila*”, „*Les Bouffons*”, „*La belle au bois dormant*” și altele, cari le-a iluminat cu forța sa creatoare.

Poezii cari au recunoscut în marea artistă pe suverana lor au sărbătorit-o la 9 Nov. 1896, într'un fel de apoteosă sublimă. În ziua aceasta Edmond Rostand i-a consacrat versurile: *Reine de l'attitude et princesse du geste*.

Sarah Bernhardt a fost într'adevăr o femeie extraordinară. În castelul ei dela Belle-Isle, unde-și petrecea vacanțele sculptând, pictând sau scriindu-și memoriile, romane

sau piese de teatru își da întâlnire toată lumea savantă a Franței. Viața ei a fost atât de complexă, încât zece existențe ar fi putut întreține. Ea a cunoscut toată gloria carierei sale începând dela lupta pentru existență până la culmea triumfului moral și material,

A vizitat acum câțiva ani și țara noastră, unde a avut o mulțime de prieteni.

Cu Sarah Bernhardt dispărea una, poate singura artistă, pentru care scena nu mai ascundea nici un secret.

○○○

Mare bucurie a avut comuna Ramna din j. Caraș Severin la Floriile din anul acesta, căci cu acest prilej a văzut sfîntându-i-se două clopote ale bisericii gr. catolice de către părințele Emil Sasu. Dăm aci o fotografie luată cu prilejul acestei înălțătoare sărbători.

„Cântece de odinioară”*

La larg!

Gu degete rozalbe, plăpândă, fiorora
De farmec plină bate la poarta Dimineței
Sus, marinari! Ne chiamă din nou trâmântul vieței,
Din nou ne chiamă lupta. Sus, marinari! & ora...

Dispară vâlul jalei și zbuciumul tristeței!
„Merea nainte!” fie indemnul tatarora,
Sus ancora! La pânze! Pilot, veghează prera,
Să nîrecem vînta n zborul spre lumea Frumuseței.

Vom spintecă talazuri și ceața plumbarie,
Vom părăsi cuprinsul lipsit de poezie
În care-i mîrî avântul și slînsă-i fericirea.

Vom da la marea nînsă, la larg, uitînd mîhnurea,
Și-acolo, n cînt de valari și n vis de nostalgie,
Vom contempla sublimul problem: Nemărginirea.

Const. Z. Buzăgan

* Titlul anui volum de poezii ce se va pune în cîrînd sub presă.

**Dacă doriți
zaharicale
fine, cereți**

Lloyd 1356 5-26

MELISSA

CLUJ

TELEFON

6-48 și 6-65

Despre fiziognomonie

Arta de a cunoaște oamenii după fizionomie

În decursul războiului — perioadă atât de potrivită pentru observațiuni în toate direcțiunile — am avut prilejul să-mi confirm mie însumi, multe din părerile asupra cărora, înaintea războiului, n'aveam decât o vagă noțiune, neîntărită prin constatări reale.

Ajutat de împrejurări nepândite, am observat din curiozitate la început și mai târziu cu interes, atitudinea unora dintre camarazii mei în diferite situațiuni, câteodată chiar dificile pentru ei, studiind apucăturile și mai ales mimica, pe care o puneau în joc în anumite împrejurări:

Mi-am întărit convingerea, că o stare sufletească deosebită, cum ar fi teama, mânia, remușcarea, ura sau chiar premeditarea unui fapt de săvârșit, fiind a situațiune excepțională a individului, căruia îi provoacă o adevărată revoluțiune în toată ființa lui, pune în funcțiune anumiți mușchi ai feței, lăsând urme pe fața aceluia, care a încercat asemenea clipe.

Am convingerea acestui fapt, zic, pentru că acei pe care i-am observat, mi-au confirmat mai târziu această părere prin fapta lor, fiind dovediți, ca dezertori, hoți, violenți și trădători.

Omul se naște cu spiritul de imitație foarte dezvoltat. Dacă vede vreo față mai expresivă ca de obicei, apoi este impresionat și involuntar îi imită trăsăturile. Așa dacă vede pe cineva că râde sau plânge, îi vine și lui să facă la fel; dacă vreo față i se pare amenințătoare, încruntă și el sprâncenele. Primind impresiunea din afară, se simte sugestionat — vrând nevrând — imită expresiunea feței pe care o observă, dispunându-și și starea sufletească în raport cu intențiunea manifestată de acea fizionomie.

Aceasta imitație aparentă sau disimulată, conștientă sau nu, pune pe individ într-o anumite poziție sufletească, marcându-i fața cu trăsături speciale unor îndeletniciri anumite.

Vedem deci, că analiza figurii individului ar trebui să ne fie de ajuns la tălmăcirea apropiată a gândurilor lui obicinuite, pentru că fiecare din aceste gânduri au trebuit să lase urme pe fața lui prin îmbinarea sprâncenelor, strângerea dinților și dilatarea nărilor, mișcări

care au întrebunțat anumiți mușchi ai feței pentru a se exprima.

În consecință dezvoltarea unuia sau altuia din trăsăturile figurii, ar fi indiciul pe care-l căutăm.

Fără a mai examina cauzele, care au putut conduce pe individ la comiterea faptei; fără a mai cerceta antecedentele lui patologice și nici pe acele ale ascendenților săi: luat așa cum se prezintă, s'a încercat să se formeze — după observațiuni îndelungate — un tip care să înlesnească recunoașterea infractorului în orice ocaziune.

Mulți criminologi de seamă s'au străduit să compună o figură, care să cuprindă după o anumită regulă, trăsăturile proprii criminalului*.

Pentru acest scop s'au luat fotografii de aceeași mărime a mai multor criminali, trecându-le cu o mare rezeziune pe dinaintea obiectivului unui aparat fotografic în dorința de a obține o fotografie compusă, care să reprezinte un tip general, după fizionomia în parte a fiecărei fotografii.

Nu s'a ajuns însă la rezultatul dorit, pentru că fotografia nu se compune decât din pete luminoase și din umbre, nu din trăsături. Nu înlesnește deci mijlocul de recunoaștere, pentru că prinde fizionomia aproape instantaneu, în ne-mișcare.

Portretul desenat redă cu mai multă exactitate fizionomia, pentru că artistul întrebunțează mai mult timp cercetând în parte fiecare trăsătură a feței. De aceea portretul desenat este mai expresiv decât fotografia.

Asemănarea fizică observată între criminali nu poate fi decât efectul aceluiași moravuri, care imprimă aceleași trăsături pe fața lor. Caracteristica fizionomiei lor este asimetria figurii, fenomen mult mai frecvent la ei decât la ceilalți indivizi.

Pe temeiul acestor observațiuni, se spune că chiar și diferența etnică a tipului, precum și aceea a sexului, tind să dispară; așa că un criminal italian și cu unul german de exemplu, ar urma să aibă o mare asemănare în trăsăturile fe-

* Prin crimă înțelegem orice violare gravă a legii, fie ea morală, religioasă sau civilă. Prin criminal deci, nu vom recunoaște numai pe asasini, ci și pe infractorii de orice natură.

ței, după cum femeia criminală își însușește apucăturile bărbatești. Se înțelege că indivizi stăpâniți de aceleași gânduri, urmărind aceleași scopuri și temându-se de aceleași pericole, vor avea aceleași gesturi, aceleași obiceiuri și ca consecință aceeași expresiune a feței.

Frica de pedeapsă, teama de a fi descoperiți sau furia imposibilității de a se salva, toate acestea au asupra trăsăturilor feței influența de a-le da un aspect cu totul deosebit.

În sprijinirea acestor aserțiuni, vom adăuga observațiunea făcută asupra lucrătorilor aceleași meserii. Executarea continuă a aceluiași lucrări, face ca executanții lor să aibă aceleași mișcări, care le dau întotdeauna aceeași înfățișare, așa că ajungem la concluzia că felul ocupațiunii determină fizionomia, care poate fi privită ca rezultanta unor mișcări devenite stereotipe prin obicinuința zilnică și care lasă ca atare anumite trăsături pe față.

În practică fiziognomonie aplicată ar avea un rol destul de însemnat.

După legislația engleză un om nu poate fi arestat decât în urma unei deciziuni a Marelui Jury (Corpul juraților); la noi totul depinde de judecătorul de instrucție, care în baza mandatului de aducere poate pune stăpânire pe oricine. Responsabilitatea este foarte mare, pentru că se poate ca din eroare să dețină pe un nevinovat. De aceea judecătorul de instrucție înainte de a se pronunța definitiv, procedează cu multă prevedere și singurul său scut este că fără să-și dea seama, observă fizionomia înculpaților care se perindează prin fața sa și șfârșește după o lungă practică, să deosebească — într-o măsură oarecare — pe vinovat de nevinovat, întocmai cum medicul, care de la căpătâiul patului, vede la prima aruncătură de ochi, dacă bolnavul este grav sau ba.

Importanța acestui studiu este deci, de a reuni un număr de trăsături caracteristice ale feței criminalului și care să fină locul unei lungi experiențe, pe care se bazează judecătorul de instrucție în tactul său de a recunoaște pe vinovat.

Agenții polițieniști chiar, ar evita multe din experiențele supărătoare, dacă cercetările lor le-ar face în mod științific. Nu s'ar înșela de multe ori și ar ști să distingă în mulțime dintr-o căutătură, pe acela care le este semnalat. *Remerans.*

Ionică

În timpul din urmă îmi trecea tot mai des și tot mai cu muștrare pela poartă. Trecea aruncându-mi, prin sticla geamurilor, priviri sfâșietoare, pline de înțelesuri înăbușite.

Căutăturile ei mă pătrundeau adânc cu fiecare ocaziune și par'că mă întrebau, mă implorau să spun dacă n'a sosit ceva despre Ionică.

Am ajuns în cele din urmă să fug, să mă ascund de biata femeie și de privirile ei, ca de-o muștrare tulburătoare....

O chema Anică. Era trecută de șazeci de ani. Frântă de mijloc, femeie mărunțică, cu fața înegrită și sbârcită de ani și de năcazuri, în timpul din urmă rămase abia o umbră, din ceea ce a fost înainte.

A avut trei feciori: singura avere și singura nădejde a zilelor de mai bine pentru ea și pentru „omul“ ei, care își pierduse lumina ochilor de vre-o cinci ani.

Din cei trei feciori, războiul i-a prăpădit doi. Toți câți se reîntoarseră de pe câmpiile de sânge și cu cari feciori ei „au fost la o companie“, îi povestiră în acelaș fel, cum i-au văzut până au căzut, cum au înșepenit pentru totoauna și cum i-au îngropat apoi acolo în pământul străin și îndepărtat... Ionică i-a scăpat teafăr. În zilele cu mișcări de revoluție, cu cântece de libertate și cu chiote de bucurie înfricoșată, când România își arunca marginile tot mai aproape, până la Murăș, până la Someș, până la Ciucea, — Ionică a fost poate printre cei dintâi cari au sosit în sat. Era un băiat de-o bunătate rară. Bătrâna nu și-a crezut ochilor o clipă. L-a pipăit, l-a netezit, l-a agrăit. Glasul i-se îneca de bucurie. Și băiatul a povestit până târziu prin câte a trecut, pe unde a umblat și câte a pățit.

„Mă gândiam, părinte, că dacă voia lui Dumnezeu a fost, să nu-mi mai vad pe Lica și pe Gheorghită, în schimb de Ionică trebuie să mă bucur cât de toți trei împreună“...

Și se și bucura biata lele Anică. Par'că întinărise cu zece ani decând i-a venit acasă Ionică. Umbla mai drept, mai liniștită și cu fața mai senină....

Când a sosit în sat „Ordinul de mobilizare“, în urma ciocnirilor dela Ciucea și dela Zălau, Ionică era

printre aceia cari au trebuit să plece numai decât.

Peste biata lele Anică vestea căzu ca un trăsnet din senin. Nu se opri până la mine. Gâfăia îngrozitor, fața îi era schimbată cu totul. Părea o stafie. Afară viscolia încet, și fulgii se jucau ștregărește printre ramurile negre, pe la ferești.... În tindă tuși, își frecă ciubotele mari de rogojina pusă înaintea intrării, bătut la ușă:

— Intră... îi strigai într'o așteptare neliniștitoare.

Pemeea deschise și intră, trăgându-și trupul greu. Se opri o clipă privind-mă tăcută.

În sfârșit isbucni deodată:

— Părinte, Ionică se duce... Scapă-l!

Revenindu-și câte puțin urmă mai liniștită:

— Dumnezeu mi l-a adus acasă teafăr din războiu... Patru ani în foc, unde-i mai rău... Dacă pleacă din nou, eu am o presimțire că nu se mai reîntoarce nici odată...

Părinte, scapă-l... Scoate-l din listă!

Am privit-o nedumerit. Fața ei schimbată, cu luciri de spaimă, m'a cutremurat o clipă. Am început să-i arăt că așa ceva nu atârna dela mine... Că ceea ce îmi cere e peste dreptul și puțința mea... Dealtfel și dacă se mai face războiu, ceea ce îi așteaptă de astădată pe feciorii noștri, e floare la ureche, față de cele prin câte au trecut. În câteva săptămâni vor isprăvi pe ușor și se vor întoarce cu toții în pace acasă. Va veni îndărăt și Ionică al ei și la primăvară va fi printre cei dintâi împărțășiți cu pământ...

Femea dădu din cap ascultându-mă ca în biserică. O umbră de împăcare mi s'a părut că i s'a așezat pe cutea feței, pe îndoiturile gurii. Ceva neînțeles îi undula totuș în priviri:

— Dacă părintele așa spune, așa va fi...

Eu însă tare mă rog: scapă-l, dacă poți, lasă-l din listă...

*

Ionică a plecat firește în rând cu ceilalți. Câțva timp a trimis scrisori acasă din părțile Sătmăruului, pe urmă de undeva de pe la Tisa. Pe afară înmuguriau pomii. Peste fața ogoarelor negre se prelingeau adieri de primăvară caldă și vânturi purtătoare de miresme. Cei plecați deodată tăcură. Cu ei tăcu și Ionică. Un șir de săptămâni se puseră în mijloc. Dintre cei plecați, când unul,

când altul mai dădea semne de viață, Ionică tăcea. Călători sosiți din părțile acele nu știau nimic despre ei, nu aduceau nici o veste. Într'un rând în sat sosi un svon neliniștitor despre prăpădirea unei companii întregi de feciori la un pod peste Tisa. Compania însă nu se știa de care se ține și svonul a rămas o taină...

Dar Ionică tăcea.

Bătrâna îmi devenise oaspe zilnic. Era sdrobotită de tot. Dela un timp mă temeam de privirile ei. Am început s'o încunjur, să mă ascund. Și am încunjurat-o mult așa. În sfârșit nu s'a mai putut. Ah, privirile acele iscoditoare și îndurerate!

— Ce să fie cu Ionică, părinte?... S'o fi prăpădit băiatul!

— E bun Dumnezeu, lele Anică. N'avea nici o grijă.

— Părinte, încearcă pe unde vei ști că trebuie, doar doar vei putea afla ceva despre băiat.

Și plecă întunecată, stoarsă și mai frântă de mijloc parcă, decât totdeauna, trăgându-și ciubotele grele și vechi.

Informațiunile primite au fost numai un prilej de spaimă. Bănuiala de care mă temeam numai putea fi amăgită cu nimic.

A doua zi, ori mai târziu când veni bătrâna să se intereseze, eram schimbat de tot. Și nu-mi dau sama pentru ce. Ea însă nu m'a observat, nu m'a înțeles.

— Ai aflat ceva?

— Nu, lele Anică, încă nu! Dar eu cred că mâine...

N'astepta să-mi încheiu vorba. Pleca grăbită, pentru că a doua zi, să vină iară, negreșit.

— Nu, n'am aflat nici astăzi. Dar ții-oiu da eu de știre, când va sosi ceva...

Pentru biata lele Anică însă n'a mai sosit nimica în veci, despre băiatul ei, despre Ionică al ei.

În fiecare zi își făcea drum pe la poarta mea aruncându-mi priviri rugătoare, dureroase prin geamuri. Zi cu zi era tot mai stânsă, tot mai îmboțită în spate. Dar vestea, pe care o aștepta cu atâta sete, nu se îndura să-i sosească... Mă feriam, mă ascundeam în timpul din urmă, ca de-o muștrare, de ochii și de silueta ei, de câteori o vedeam că se ivește peste puncte.

În sfârșit nu am mai putut suferi. M'a biruit hotărîrea ce mi-am pus-o în gând și într'o zi, punându-mi toate lucrurile pe câteva care, am părăsit satul pentru totdeauna...

TEODOR MUREȘANU.

Refugiații dela Atena

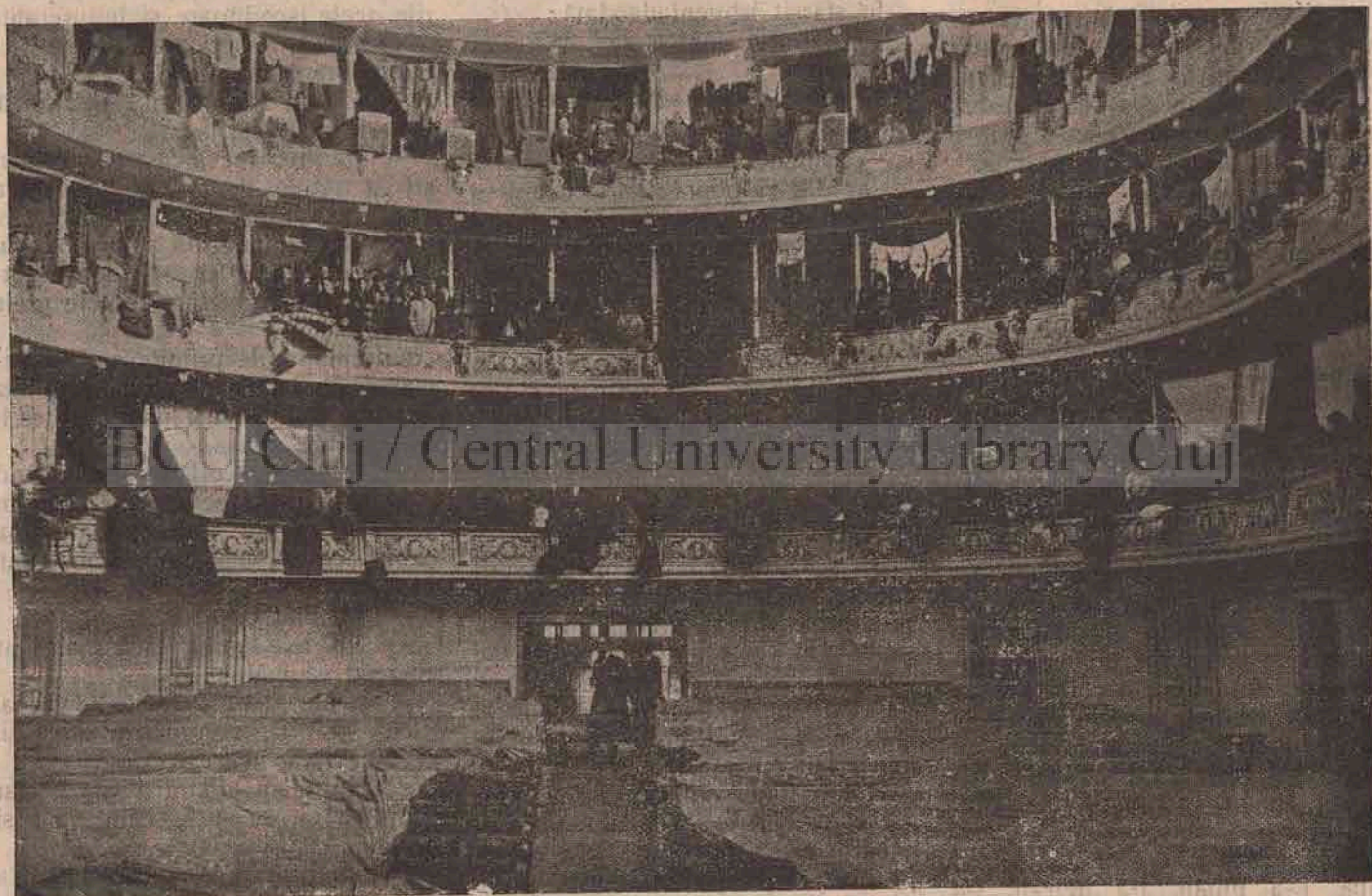
Un spectacol curios îl oferă astăzi unele instituții și monumente ateniene. Războiul cu Turcii a făcut să se refugieze din Anatolia și Tracia orientală sute de mii de nenorociți, cari trebuiau adăpostiți. Capitala a primit câți a putut. Astfel de pildă aproape de templul lui Theseu și la Observator se întinde un vast câmp de corturi. În jurul Acropolei s'au zidit în grabă barăci. Teatrul municipal a fost travestit în stabiliment ospitalier. Fiecare lojă este amenajată pentru adăpostul unei fa-

milii, care își întinde rufele să se usuce. Inițiativa acestor asistențe este luată de Crucea Roșie Internațională și de Uniunea internațională de ajutorare a copiilor.

Cu ajutorul băneș al Grecilor din America e vorba să se zidească un sat nou pentru 2000 de persoane. Refugiații înșiși lucrează la noile instalații. Pentru a le da de lucru se va instala în sat o fabrică de covoare, la care vor lucra refugiații din Smirna.

„Uniunea internațională de ajutor

pentru copii“, care grupează vre-o patruzeci de comitete naționale, afiliate și asociate, își întinde acțiunea sa caritabilă în toate țările fără deosebire de rasă și religie. În Rusia, ea ajută peste trei sute de mii de copii în districtele infometate și în Orientul apropiat unde și-a întins activitatea atât pentru salvarea populației creștine, cât și a artei evree și turcești.

Teatrul municipal din Atena, în lojile și balcoanele cărui s'au instalat refugiații din Tracia și din Asia mică. În fiecare lojă s'ade o familie. Pe sus vedem haine întinse pe sfoară, saltele și alte obiecte.

Atavismul la talente

Spre a ne face o idee cum se poate transmite ca moștenire talentul artistic la descendenți, putem arăta următoarele în lipsa unei statistici precise, căci nu s'a studiat științifice până acum. Să luăm deci ramura muzicală în care suntem ajutați de recenta lucrare. „Moștenirea și dezvoltarea talentului muzical“ de Haecker și Ziehen profesori la Universitatea din Halle bazată pe foarte multe exemple din

famiile marilor muzicanți, a căror descendență e studiată cu amănunțime la peste 100 familii, și urmărind întregul arbore genealogic asupra dezvoltării talentului iată ce găsim în puncte esențiale:

În căsătoriile nepotrivite în care un soț are talent muzical și celălalt nu, influențează asupra talentului moștenitorului calitățile bărbatului față de femeie. Și în cazul acesta copiii de sex bărbătesc pot avea talent pentru muzică.

E de remarcă că moștenirea muzicală vine mai de grabă de la

mamă de cât de la tată. Și în acest sens transmiterea talentului urmează regulile stabilite de savantul Mendel.

În căsătoriile concordante, adică în cele unde ambii soți au talente muzicale, din 100 de urmași, 40 au atitudini remarcabile de muzică 40 au talente desăvârșite.

Constatarea aceasta nu e însă generală și nu privește întregul șir de moștenitori. Și bărbații sunt mai predispuși să moștenească talentul muzical și mai mult prin mamă.

Talentul muzical începe să se

manifeste la copii de la vârsta de 2 ani, iar la unii și mai înainte când încep să îngâne primele silabe. Dar când e puțin înainte de începerea pubertății manifestarea e și mai puternică mergând progresând.

Și să se noteze că din 46 compozitori celebri 13 din ei (28%) n'au avut ocazia să audă muzică în copilărie.

Din aceasta constatăm că talentul unui compozitor nu e în legătură cu activitatea muzicală din copilărie. Și cu această ocazie Haecker și Ziehen constată o corelație între cel muzical cu cel poetic și plastic. La muzicanți lipsește talentul pentru matematică. Iar cât privește pe femeile corelațiile aceste sunt neprecise.

Citata lucrare a profesorilor din Halle coprinde constatări ce vor fi de mare ajutor părinților și profesorilor în îndrumarea educației copiilor lor pe calea unei cariere sigure.

G. P.

Mareșalul Maunoury.

Mort de curând în Paris, mareșalul Maunoury a fost unul dintre cei mai iluștrii soldați din campania din 1914. Născut la 1847, a ieșit din școala politehnică în preziua războiului franco-german, a fost trecut în cadrele de rezervă ale armatei pentru limita de vârstă.

În momentul mobilizării a fost chemat în activitatea de serviciu și din ziua de 19 August 1914 i s'a încredințat comandamentul armatei din Lorena, compuse din trupe de rezervă și destinate în inconjurarea Metzului.

La 24 August în regiunea Etain, aceasta armată a atacat stânga armatei Kronprinzului și a zdrobit-o. Acesta a fost singurul succes al armatei franceze în luptele de frontieră.

A fost în urmă însărcinat cu formarea armatei a 6-a de Vest pentru a degaja pe Englezi. Patru zile după formarea acestei armate a atacat pe Somme armata lui von Kluck cu mult superioară. A fost silit însă să se retragă. Puțin în urmă a câștigat o strălucită revanșă pe platoul Ourcq, care a condiționat foarte mult succesul bătăliei dela Marna.

Cu prilejul unei inspecții în tranșeele dela Nord de Aisne, învingătorul dela Ourcq a fost lovit de un

Generalul francez Maunoury mort de curând, pe care guvernul francez l'a ridicat după moartea sa la rangul de mareșal, pentru meritele militare avute în războiul mondial.

glonte în față, din care cauză și-a pierdut un ochiu. La sfârșitul aceluiaș an și-a putut relua funcțiunea de guvernor al Parisului, însă a trebuit în urmă să se retragă, din cauza slăbiciunii vederii, care în timpul din urmă nu-l mai sluja, rămânând complet orb.

Șef energic și brav soldat, calm și hotărît în crizele cele mai grave, modest și drept, Mareșalul Maunoury lasă tuturor amintirea unui erou fără teamă și reproș, al unui salvator al țării sale.

După moarte guvernul francez în semn de stimă pentru bravul ostaș l'a ridicat la rangul de mareșal.

Moartea unei regine în exil

Fosta regină a Muntenegrului, Milena, soacra regelui Italiei, a murit în noaptea de 15 spre 16 Martie la Capul Antibelor (la marea Mediterană) doi ani după moartea soțului ei, bătrânul rege Nicolae, depus în 1918 după unirea Muntenegrului cu Serbia. A murit în vârstă de 76 ani, după o grea suferință de câteva luni. Soțul ei a murit tot la Antibe. Mi-

lena a cerut să fie înmormântată lângă dânsul la San Remo.

Regina Milena descindea dintr'o veche familie muntenegreană a Vuchoticilor. S'a măritat la vârsta de 14 ani și a fost odinioară celebră prin frumusețea sa. La bătrânețe chiar trăsăturile sale își conservară o expresie de maiestoasă serenitate. A fost mamă la 12 copii. Fiica cea mai bătrână s'a căsătorit cu marele duce Petre Nicolaevici al Rusiei. O alta cu marele duce Nicolae, fost generalisim. A treia este regina Italiei.

Ultimii ani ai vieții a avut să îndure multe năcazuri din cauza doliului și a exilului. I-a fost dat să vadă căderea dinastiei sale și suferea mult din cauză, că era ținută departe de patria sa, pe care o iubea cu o dragoste curată de munteancă. Căsătoria fiicei sale mai tinere, Iolanda, la care ținea foarte mult, era să fie ultima sa bucurie, moartea însă a răpit-o mai înainte.

A putut însă avea la patul său, atunci când a închis ochii pentru totdeauna, pe mai mulți din copii săi, a căror prezență i-a îndulcit totuși ultimele clipe ale vieții.

Regina Milena a Muntenegrului, care a murit deunăzi în la Antibe, unde a trăit după incorporarea țării sale la Serbia.

Cetiți și răspândiți

„Cosinzeana“

CAPITOLUL VI.

„Eu am fost zbiciul lui Dumnezeu“

Am trecut împreună cu Lordul John Roxton prin Vigo Street, pe subt maiestosele portaluri ale acestui vestit cartier al aristocraților. În capătul unui pasagiu lung, arhaic, noua mea cunoștință deschise o ușă și întoarse un buton electric. Un sir de becuri acoperite de abajururi colorate, umplea întreaga cameră de o lumină purpurie. Stând așa în prag și privind în jurul meu, aveam impresia unui extraordinar confort și eleganță, combinate cu o atmosferă de virilitate bărbătească. În tot colțul era întovărășit luxul omului bogat și de bun simț cu disordinea tuturor locuințelor de burlac. Parchetul era acoperit cu blănuri bogate și covoare multicolore adunate din vre-un bazar oriental. Pe pereți, aproape acoperindu-i și pe aceștia, o multime de picturi și gravuri, a căror mare valoare și varietate au putut-o constata și ochii mei nedepriși cu asemenea lucruri. Schife de boxeri, de baletiste și de cai de rasă, alternau cu câte un Fragonard senzual, un Girardet războinic sau cu un visător Furner. Într-aceste variate ornamente erau împrăștiate trofeele, care mi-au reamintit faptul, că Lordul John Roxton era unul dintre marii oameni de azi ai tuturor sporturilor și ai atletismului. Deasupra sobei, o lopată întunecosă vântată pusă cruce cu alta roșie-vișinie îți aminteau pe vechiul membru al cluburilor de vâsliț, iar floretele și mănușile de box din jurul acestora, erau lucruri ale unui om, care a știut să învingă pururea cu ele. În jurul pereților, ca un curios brâu, se înșirau splendide capete de fiară, cele mai frumoase — din felul fiecăruia — care s'au putut găsi în lungul celor patru părți ale pământului, iar deasupra tuturor capul unui rar rinocer, alb, din Lado Euclane, arătându-și buza trufaș.

În mijlocul covorului roșu, bogat, era așezată o masă Louis Quinze, albă, cu aurituri, o piesă antică de toată frumusețea, acum pângărită în mod sacrileg de urme de pahare și semne arse, dela capete de țigări. Pe aceasta era așezată o cutie de argint cu țigări, o sticlă de beutură, din care și din sifonul de lângă ea, amfitrionul meu tăcut umplu două pahare înalte. Indicându-mi un fotoliu, și apropiind de el unul dintre pahare, îmi întinse o havana lungă bine netezită. Apoi, așezându-se în fața mea, mă privi lung și fix cu ochii lui curioși, neastâmpărați și nepăsători — ochi de o culoare vântată deschisă, culoarea unui lac înghețat.

Prin vâlul subțire al fumului de țigare, îmi notam detaliile unei fețe, care îmi era deja binecunoscută din multele ei fotografii pe care le-am văzut — nasul aquilin, fața suptă, părul roșiatic închis, rar pe vârful capului, mustața virilă, smocul mic și agresiv din barbă ieșită în afară.

Avea ceva din Napoleon III, avea ceva din Don Quixote, și totuși avea ceva propriu boerului englez, din provincie, istețul, neîntrecutul îndrăgostit al aerului liber, al câinilor și al cailor de rasă. Pielea îi era roșie-arămăe, de soare și de vânturi. Sprâncenele stufoase și coborâte asupra ochilor, ceea ce dădea acestor ochi, și de altfel reci, un aspect fioros. Fgura îi era subțire, dar foarte bine zidită — dupăcum a dovedit de atâtea ori, că puțini oameni din Anglia au putut răzbi încurcările prin care a trecut el. Înalt ceva peste șase picioare, părea mai scund în urma unei curburi curioase a umerilor. Iată cum cânta acest Lord John Roxton, care acum stătea în fața mea, mâncând în dinți capătul țigării lui și examinându-mă stăruitor într-o tăcere lungă și apăsătoare.

— Ei, zise în urmă, noi amândoi am făcut-o bine, tinere amice,

băete. (Fraza aceasta stereotipă la el, o pronunța într'un cuvânt: tinere-amice-băiete). Da, am făcut un salt curajos, amândoi. Mi se pare, că atunci, când ai intrat în sala aceea nu-ți prea tráznea prin cap unde aveai să ajungi — hai?

— Nici prin minte.

— Acelaș caz. Nici prin minte. Și iați-ne până în gât în joc. Eu abea de trei săptămâni m'am înapoiat din Uganda, abia am apucat să mă așez în bătrâna noastră Scoție. Frumoasă afacere — ce zici? D tale cam cum îți vine?

— Ce să zic? Pentru mine e o chestiune de profesie. Sunt un ziarist, dela „Gazette“.

Da, ai amintit-o și când te-ai angajat... Apropoș, ți-aș propune o mică aventură, dacă ai vrea să mă ajuți.

— Cu plăcere.

— Nu ți-e teamă de o leacă de primejdie?

— Ce fel de primejdie?

— Ballinger — el este primejdia. I-ai auzit vre-odată numele?

— Nu.

— Nu? Dar unde ai trăit până acum tinere amice? Sir John Ballinger e cel mai bun călăreț din părțile nordice ale țării. Pe teren neted îl întrec cu ușurință, dar la obstacole mi-e mult superior. Ei bine, e un secret public, că atunci, când nu e sezonul trening-ului, bea strajnic. Marți a avut un atac de delir și de atunci e furibund, că un deavol! Stă în camera de deasupra acesteia. Doctorii spun că s'a gătat cu bietul bătrân, dacă nu reușim să-i dăm ceva de mâncare; dar, cum bătrânul zace în pat, pe noptieră cu un revolver încărcat și cum jură că trimite șase gloanțe din cele mai bune prin ori cine s'ar apropia de el, servitorii i s'au pus în grevă. Bătrânul e un încăpăținat și un țințos fără pereche; dar nu putem lăsa să moară în felul acesta ignobil pe un câștigător al Marelui Premiu Național. Ce zici?

— Și ce crezi, că ar trebui să facem? îl întrebai.

— Mă gândesc, că l-am putea lua cu asalt. Poate îl găsim așipit; și în cel mai rău caz ne lovește pe unul din noi, iar celălalt se poate cutropi. Dacă reușim să-i încătușăm mâinile cu acoperitoarea păturei și să-i forțăm două-trei înghițituri, i-am da bietului bătrân cina vieții.

Era o afacere cam desperată, în care mi se cerea să intru. Nu vreau să pot zice, că sunt un om deosebit de curajos. Am o fantezie de irlandez, care îmi face necunoscutul și lucrul neîncercat înainte, mai grozav decât poate fi într'adevăr. De altă parte, am crescut cu o oroare de orice lașitate și cu teama în suflet să nu fiu judecat vreodată fricos. Eu cred, că ași fi în stare să sar peste o prăpastie — ca Hunul din cărțile de istorie — dacă mi-ar fi pus la îndoială curajul de a o face, și totuși mai curând ar fi mândria și teama care m-ar îndemna să o fac, decât un curaj adevărat. Și așa, deși mi se risipeau toți nervii din trup la gândul omului înnebunit de Whisky, pe care mi-l imaginam în camera de deasupra — totuși răspunsei, în cel mai degajat ton pe care mi l-am putut porunci, că sunt gata să merg. Unele detalii ale primejdiei care ne așteaptă, și pe care mi le desfășura viu Lordul Roxton, n'au făcut de cât să mă îndârjească.

— Cu vorba nu vom face multă ispravă, zisei. Să mergem!

Mă ridicai din scaunul meu. Se ridică și Lordul. Apoi, cu un răscurt, prietenesc, mă bătui de două-trei ori pe umăr și mă apăsă înapoi în scaun.

— Bine băete — cred, că vei putea răzbi, zise.

Il privii mirat.

— M'am îngrijit eu singur de Ballinger, azi de dimineață. Mi-a pușcat o gaură prin poala kimonoului — biata lui mână slăbită! — dar în fine i-am pus cămașa de forță, și într-o săptămână va fi de nou bine. Sper, tinere amice băete, că nu te-ai supărat, — ce zici? Vezi — vorbind sincer — eu privesc afacerea aceasta cu America de sud de un lucru foarte serios, și dacă într-o asemenea aventură am cu mine un tovarăș, vreau ca acela să fie un om, în care să mă pot încrede. Și de aceea te-am pus la o mică încercare, din care ai ieșit — îmi pare bine, că o pot constata — foarte bine. Să știi, că toată greutatea întreprinderii zace pe umerii

D-tale și pe ai mei, doar moșneagul de Summerlee va trebui să fie îngrijit dela început, ca un copil de doi ani. De altfel, ești D-ta întâmplător acel Malone, acela care se așteaptă să-și câștige boneta Irlandei în rugby.

— Ca o rezervă, poate.

— Parcă îmi aduc aminte de figura D-tale. Doar eram de față când ai câștigat față de Reichmond — cel mai frumos joc pe care l-am văzut în întreg sezonul. Dacă numai nu-e cu puțință, nu lipsesc dela nici un match de rugby, pe care îl cred cel mai bărbătesc sport pe care îl avem. Dar nu te-am rugat să vii aici, ca să povestim de sporturi. Să vedem de chestiunea noastră. Aici pe prima pagină alui Times, avem plecarea vapoarelor. Uite, de miercuri într-una pleacă un vapor Booth pentru Para. Dacă profesorul și D-ta ași fi gata pe atunci, am putea pleca cu el. Ce zici?... Foarte bine, am să fixez ziua împreună cu el. Și cum stai cu echipamentul D-tale?

— Are să se îngrijească gazeta mea.

— Știi trage cu arma?

— La armată țintaș de mijloc.

— Așa slab? Să ținesteți se pare că e ultimul lucru cu care vă bateți capul voi tinerii. Pare că sunteți niște albine fără ac. Ce față veți face, când, într-o bună zi va trece cineva și va fură dinaintea nasului mierea! Dar colo, în America de Sud va trebui să ții bine pușca în mâini, fiindcă — în afară de cazul dacă prietenul nostru Challenger e un nebun sau un mincinos — vom vedea pe acolo câte-va lucruri ciudate, înainte de a ne întoarce la vatră. Ce fel de armă ai?

Trecu în fața unui dulap de stejar, și când l-a deschis, am văzut mai multe șiruri lucitoare de țevi, așezate paralel, ca fluerele unei orge.

— Să vedem ce ți-am putea alege din bateria mea particulară, zise.

Una câte una scoase o serie de admirabile arme; le deschise și le închise cu un clicăit scurt, apoi le așeză înapoi mângâindu-le pe fiecare cu atâta dragoste, cum și-ar mângâia o mamă copiii.

— Uite aceasta e un express Bland 577, zise. Pe bătrânul prieten de colo cu aceasta l-am oprit. — Și privi capul rinocerului alb. Să mai fi putut face încă numai zece iarzi, și m'ar fi înșiruit el pe mine, în colecția lui.

„De plumbul acesta conic îi atârna soarta!

„Nu el e puterea minunată a celui slab.“

Sperez, cunoști pe Gordon, poetul cailor, și a puștei, și a omului, care le știe purta. Iată aici o unealtă de mare folos: 470, cu lunetă, ejector dublu, normal până la treisutecinzeci. Armă de care m-am folosit, acum sunt trei ani, împotriva vânătorilor de sclavi, în Peru. Am fost zbiciul lui Dumnezeu, în părțile acele, îți pot spune fără laudă, — cu toate că războiul meu nu îl vei găsi nici într-o Carte vânăta. Sunt momente, tinere amice, când oriicine din noi trebuie să se facă apărătorul drepturilor omenești și a dreptății, de nu — nicidecum nu mai poți avea o conștiință curată. Acesta e motivul care m-a făcut să duc un mic războiu, pe contul meu propriu. Eu l-am declarat, eu l-am purtat, eu l-am sfârșit. Fiecare război din patul puștei, înseamnă câte un vânător de sclavi — o frumoasă serie, ce zici? Asta, mai adânc decât toate, e alui Pedro Lopez, regele lor, pe care l-am omorât la izvoarele lui Putomoyo River... În fine am găsit ceva bun pentru D-ta. — Scoase o admirabilă armă, încrustată cu argint. Cauciucul la pat gros, ageră la țință, cinci cartușe. Acesteia îți poți încredința în dragă viața.

— Mi-o întinse, apoi închise ușa dulapului de stejar. — Apropo, zise revenind la scaunul lui, ce știi adevăra D-ta despre acest Profesor Challenger?

— Nu l-am văzut niciodată până azi.

— Tot asemenea nici eu. E un lucru straniu să ne imbarcăm, având de călăuză ordinele sigilate ale unui om, pe care nu-l cunoaștem. Pare a fi o curioasă pasere, profesorul aista. Frații lui în științe, nu prea dau mult pe el, după cât se pare. Cum ai ajuns să prinzi interes de chestiunea aceasta?

l-am povestit pe scurt cele ce le-am pășit dimineața, și el mă ascultă cu luare aminte. Apoi scoase o hartă a Americii de sud și o întinse pe masă.

— Eu cred, că tot cuvântul ce ți l-a spus, a fost sfânta dreptate — zise serios — și, bine să-ți însemnezi, eu încă am motivele mele când ți-o spun aceasta. America de sud e un pământ pe care îl iubesc, și dacă îl traversezi drept, dela Darien la Fuego, găsești că e cea mai bogată, cea mai măreață și cea mai minunată bucată de pământ a planetei noastre. Oamenii nu o cunosc, și nu își dau sama ce ar putea să

devie. Eu am traversat-o dealungul și dealatul, din cap în cap, și am îndurat în ea două anotimpuri de secetă, pe vremea când, dupăcum ți-am spus, îmi duceam războiul împotriva negustorilor de sclavi. Pe când eram prin părțile acele, mi-a ajuns la ureche și mie asemenea poveste — tradiții de ale Indienilor, dar care trebuie să aibă la spate ceva real, fără îndoială. Cu cât cunoști mai bine țara aceasta, tinere amice, cu atât te convingi mai mult, că acolo e cu puțință orice — orice. Sunt câteva căi de apă, dealungul cărora trec călătorii — dar în afară de aceste pretutindenea e întunec. Și așa, aici, jos, în Matto Grosso — și își roti țigara deasupra unei părți a hartei — sau aici sus în colțul acesta, unde se întâlnesc trei țări, nu m'ar putea surprinde nimic. Dupăcum spune și prietenul nostru în astă seară, aici avem un drum de apă lung de cincizeci mii de mile, trecând printr'o pădure încheiată, întinsă aproape cât Europa. De am fi amândoi departe deolaltă cât e Scoția de Constantinopol, totuși amândoi ne-am găsi sub umbra aceleiași păduri Braziliene. Omul abea și-a putut face ici și colo câte o potecă scurtă în nemărginirea acestui labirint. Râul își crește și își scade apele cu câte patruzeci picioare, și jumătate teritorul acesta imens e o mlaștină prin care nu poți pătrunde. De ce nu ar putea fi într'o asemenea țară ceva nou, minunat? Și de ce nu am putea fi noi oamenii, care să descoperim acest lucru? Și în afară de toate — zice, în vreme ce îi strălucea de plăcere întreagă fața — acolo fiecare milă îți prezintă rizicuri, primejdii. Eu sunt ca o minge de golf învechită — de mult s'a tocit de pe mine vopseala albă. Viața poate să-mi dea acum câte ghionturi va vrea: nu va mai lăsa nici o urmă pe mine. Dar rizicul, primejdia, tinere amice, ele sunt sarea vieții. Când știi că ai să le întâmpini, vezi, că tot e vrednic să trăiești, cu toții am devenit prea moi, prea amorțiți și blazați. Dă-mi terenuri întinse, spații, puști, dă-mi în mână o armă și pune-mă în fața unui lucru care e vrednic să-l caut! Am încercat războiul, am încercat goanele nebune, și aeroplanele — dar să vânezi animale, pe care doar cu monștrii din visurile zbuciumate dacă le-ai putea asemăna: iată o senzație nouă, ademenitoare! Zimbi mulțumit la gândul celor ce l'ar putea aștepta.

Am zăbovit poate prea mult asupra noiei mele cunoștințe, dar omul acesta are să mi fie camarad dealungul atâtor zile, și de aceea m'am nizuț să-l descriu, așa, dupăcum l-am văzut pentru prima dată, cu firea lui originală, și cu micile lui șozenii din vorbă și din felul lui de gândire. Ceacea m-a despărțit în fine de el, era nevoia să îmi fac încă în sara aceea raportul pentru gazetă, despre cele întâmplate la memorabila ședință. L-am lăsat în lumina purpurie a camerei sale, ungând oțelele puștii lui favorite, zâmbind încă mulțumit în visul aventurilor ce ne stăteau înainte. Eram incredințat, că dacă vom avea de înfruntat primejdii, nu aș fi putut găsi în Anglia întreagă un creier mai rece și un suflet mai brav, alături de care l-ași putea învinge.

În noaptea aceea oricât de obosit aș fi fost după minunatele întâmplări de peste zi, am rămas târziu cu Mc. Ardle, editorul nostru, spunându-i întreaga situație, pe care el, la rândul lui a judecat-o destul de importantă, ca să o aducă, a doua zi dimineața, la cunoștința șefului Sir George Beaumont. Ne-am înțeleș, să trimit acasă raporturi detașate, asupra viitoarelor noastre aventuri, cuprinzându-le în scrisori succesive adresate dlui Mc. Ardle, și ca aceste rapoarte sau să apară în „Gazete“ îndată ce ele vor sosi, sau să fie reținute pentru a fi publicate mai târziu, așa dupăcum va dori profesorul Challenger, — deoarece încă nu puteam ști ce ne va mai cere el atunci, când ne va mai da indicațiile, care vor avea să ne călăuzească la pământul necunoscut.

Întrebându-l, pe telefon, asupra acestei chestiuni, nu am primit nimic hotărât, decât fulgere la adresa presei, terminând cu a ne spune, că în cazul, dacă îi vom comunica numele vaporului nostru, în momentul plecării ne va preda indicațiile, pe care le va crede el de necesar să ni le dea deocamdată. Întrebându-l a doua oră, nu am primit nici un răspuns, decât doar scuzele plângătoare ale soției sale, care ne spunea, că bărbatului ei e deja furios peste măsură și că nădăjduiește că ne vom feri să-l ațâțăm și mai mult. O a treia încercare, mai târziu către amiază, ne-a produs o pocnitură strajnică și un mesajiu dela centrală, că telefonul profesorului Challenger a fost sfărâmat. După aceste am încetat orice încercare de a vorbi cu el.

Și de acum, răbdătorii mei cetitori, nu mă voi mai putea adresa vouă direct. De acum înainte (în cazul, dacă scrisorile mele vor ajunge acasă) vă voi vorbi numai prin coloanele ziarului, pe care îl reprezint. Las în mâinile cetitorului meu și povestirea evenimentelor care au dus la întreprinderea celei mai extraordinare expediții ce s'a făcut vre-odată în Anglia, să rămăe barem o urmă despre felul cum s'a început întreaga chestiune. Șirele din urmă le scriu deja în salonul vaporului „Francisca“ și le va duce dlui Mc. Ardle pilotul. Permiteți-mi însă, ca înainte de a încheia acest ziar, să încerc a vă schița o ultimă imagine — ultima imagine, din bătrâna noastră țară, pe care o duc cu mine. E o dimineață umedă, plină de ceață, primăvara târziu; plouă subțire, rece. Pe cheiu se coboară trei figuri îmbrăcate nou-nouț, se îndreaptă spre puntea unui vapor mare din cazanele căruia se înalță spre cer fumul vânat. Naintea lor un hamal împinge un cărucior încărcat cu geamantane, colete și casete de armă. Profesorul Summerlee, figură lungă, melancolică, merge târându-și picioarele, cu capul plecat, figura unui om, care de pe acum e profund îngrijorat de soarta lui, Lordul John Roxton pășește vioi și fața lui subțire nerăbdătoare, radiază de bucurie între cacheta de vânătoare și cravata din jurul gâtului. Încât mă privește pe mine, eu eram vesel, că am trecut odată peste plicticoasele zile ale pregătirilor, și peste durata despărțirii, și sunt sigur, că această mulțumire se oglindea și în ținuta mea. Deodată, în clipa când am ajuns la vapor, auzim că ne strigă cineva pe mal. Era profesorul Challenger, care ne făgăduise să ne vadă înainte de plecare. Venea în fugă, o figură găfătoare, îmbujorată mâniaoasă.

— Mulțumesc zise, prefer să nu merg pe bord. Abea am să vă spun două trei cuvinte, și acele le pot spune foarte bine și aici, unde suntem. Vă rog înainte de toate, să nu vă imaginați, că mă îndatorați cătuși de puțin, prin faptul că Dtră întreprindeți această călătorie. Mi-ar plăcea dacă ați înțelege, că toată acțiunea Dvoastră este pentru mine o chestiune cu totul indiferentă, și refuz să am pentru Dvoastră și cea mai mică urmă de mulțumită personală. Adevărul este adevăr, și orice rezultat ați aduce din călătoria aceasta nu va putea altera acest adevăr, cu toate că o seamă de oameni cu

totul fără importanță așteptată mișcați și nerăbdători raportul Dvoastră. Indrumările mele pentru călăuzirea Dvtră se găsesc în plicul acesta bine sigilat. Nu aveți voie să-l desfaceti, decât atunci când veți ajunge, pe Amazon, la un oraș cu numele Manaos, și la nici un caz nu mai înainte de ziua și ceasul scris pe plic. V-am spus destul de lămurit? Sunt subț scutul cinstei Dvoastră urmarea întocmai a condițiilor mele. Nu Domnule Malone, nu vreau să împiedic trimiterea corespondențelor Dtale, după ce obiectul călătoriei Dtale este tocmai publicarea faptelor, dar îți cer hotărât, să nu dai nici un amănunt precis în ce privește locul destinației Dv., și să nu se publice nici un cuvânt, până vă veți înapoia. Cu bine, domnule! Dta ai făcut ceva, ce a avut darul să-mi schimbe puțințel părerea asupra josnicei profesioni, în care din nehorocire ești Dta. — Cu bine Sir John Roxton! După cât știu, știința pentru Dta e o carte pecetluită; dar te asigur, că te poți felicita de revierul de vânătoare, care te așteaptă. Fără îndoială vei avea privilegiul să descrii în „Field” cum ai doborât dimorphodonul. Cu bine, și Dtafe, domnule Profesor Summerlee! În cazul, dacă mai ești capabil să înveți ceva — ceea ce eu trag la îndoială foarte serios — te vei întoarce în London un om mai înțelept, de cât ai plecat.

Se învârti în călcăe, și peste o minută i-am văzut de pe bord figura scurtă, ghemuită, rostogolindu-se, pare că, spre trenul lui. Și așa, acum suntem bine în jos pe Canal. Ultimul sunet de clopot ca să predăm scrisorile, și ne luăm rămas bun și dela pilot. De acum suntem „în jos, tot mai în jos pe bătrâna cărare”. Dumnezeu să țină în paza sa pe toți cei pe care îi lăsăm în urmă, și să ne aducă sănătoși acasă!

(Va urma)

Oftare

O tristă scrisoricăți vine,
Pe 'ntreg frunzișul arămiu,
Răsună dorul încă viu,
De printr'a toamnei reci ruine.

Se rescolise 'ntreagă firea,
Din gol'n care a rămas,
Te dojenește aspru-i glas,
Că nu mi-ai înțeles iubirea..!

Elena din Ardeal.

DĂRI IDE MEAMIA

O carte despre „Revoluția rusă”

Leon Donici „Revoluția rusă”, a-mintiri, schițe și impresii Edit. „Cultura Națională”, 1923, 30 Lei.

Avem trebuință în zilele noastre de cărți, cari să ne trezească conștiința, cari să ne dea de gândit, în loc de a ne-o amorți cu descrieri lascive, de cari stă și hărția să înroșească. Iată o carte menită de a aduce servicii reale, dacă va fi folosită după cum trebuie.

Pe coperta roșie, în chenare negre, stă tipărit „Revoluția rusă”. Mulți din cititorii acestor rânduri vor fi fost în pribegie prin Rusia și vor avea să afle informații exacte despre stările de acolo. Dl Leon Donici este un referent prețios.

Român basarabean, a ajuns să scrie în rusește gazetarie și române și să fie șefredactor la multe reviste și ziare de seamă rusești, având legături strânse cu scriitorii, cu oameni politici și agerindu-și ochiul de sociolog și de om de bine, pentru ca trecând în România să ne povestească, fără de nici o poză, ceea ce a văzut în decursul revoluției rusești.

Autorul dedică lucrarea dui Iorga și însoțește dedicația cu cuvintele: „Nu scriu istoria, nici nu vreau să o scriu. Poate nu-s obiectiv în aceste pagini. Dar nimeni nu poate vorbi obiectiv despre cele petrecute și trăite. Paginile de față — sunt numai ceea ce am văzut, am trăit și am suferit.”

Scenetele descrise sunt vioi redată și au marele merit de a fi oferite publicului românesc cu scopul vădit de a servi totodată ca un *memento*. Autorul și cu el și cititorul ajung la concluzia, după ce au pus cartea la o parte: să te ferească Dzeu de nebunia omenească, dacă este deslănțuită odată!

Ne trec pe dinaintea ochilor zeci de scene, care de care mai elocvente, de ce este în stare să zămislească nește capete bolnave de revoluționari, cari vreau cu orice preț o „tabula rasă” a claselor sociale, cari fantazează de un „comunism” cum nu se va putea realiza nici când pe pământ.

Bieți oameni, conștii de responsabilitatea lor socială, ca Plehanov, cel ce a militat o viață întreagă pentru o Rusie eliberată de țarism — sunt tratați de balăci și de inapoiati, când se opun lozincilor nebune, comuniste (Plehanove moare, desiluzionat, cu cuvintele pe buze: „Bolșevicii trebuie să fie înecați în sângele lor propriu.”) Anarhiștii trăiesc lumea dalbă cu femeii pierdute, fabricând la bombe, în palatele cele măl strălucite

din Petersburg. Metropolitul Pitirim e batjocurit, bătrânul venerabil, de bolșevici și i se aruncă cuvintele cele mai scârnave în față.

Portarul casei fantazează, după adunările bolșevicilor, de omorarea tuturor „burghezilor”, fiindcă așa au dat lozincă Lenin și Troțchi. Servitoarelor le schințete ochii, la un congres comunist al lor, ascultând pe o bogătană cu diamantele și în haine de mătase, aplaudă frenetic „comunismul”, fiindcă cred că a fi comunist înseamnă a ajunge să ai diamante și haine ca doamna oratoare. O bucătăreasă trăiește ca viermele în hrean la fosta ei stăpână și nu vrea să plece, cu toate că nu mai servește, fiindcă: „a-cum e lumea bolșevică!” Toată lumea par'că și-a pierdut capul. E un carnaval monstruos!

Găsești și răspunsuri la stările descrise. După ce atmosfera este pregătită cu invective și epitete ornante ca „hoț, șarlatan, potlogar, ticălos” (vocabulary „foarte familiar” în Duma rusească, în gura lui Purișchievici, d. e.); după ce domnișoare și doamne din societatea naltă rusă (200 la număr) sunt trimise înapoi din cartierul general, de arhiducele Nicolae, fiindcă nu vreau să fie surori de caritate la soldați de rând, ci numai la ofițeri (arb. Nicolae le și spune în față că sunt nește „prostitute ofițerești”); după ce pe front se petrec scene desgustătoare („viața în Lemberg i-a produs impresia unei case de nebuni. Răuri de șampanie, prostituate, propagandiști ai culturii ruse, ofițerime beată, corespondenți de ziare, surori de caritate, etc.”); după ce Andreiev îi mărturisește odată că vine dela o „casă de nebuni”, după ce a asistat la desbaterile din Dumă — să nu ne prea mirăm dacă butofonul cu praful de pușcă sare în sus, atins de o schințee, care ia foc și dacă ajunge Rusia, ca bieți ofițeri marinari, după ce li se rup gradele dela gât (disciplină!), să fie purtați în pielea goală prin oraș și înecați așa, cu câte o piatră mare la picioare, încât un scafandru, care a căutat pe unul din ei, să-l redea mamei îndurerate, i-a găsit pe toți în picioare, în fundul mării!... Cele indicate (numai câteva scene!) vreau să îndemne pe cititor să cumperă cartea și să o răspândească, comentând-o. Ingrozindu-ne de cele descrise și căutând, pretutindeni, să preîntâmpinăm ciclonul, care se poate deslănțui și într'alte părți, vom ajunge ca numai în Rusia să se frântească cu cismele murdare de noroi oamenii sălbăciți pe divanurile de mătase, ca nește brute... H. P. P.

Cărți, Reviste

românești, franceze, germane, etc. hârtie, articole de birou
mașini de scris, confecție de hârtie și imprimare de orice natură la

Librăria - Papetăria - Tipografia

Lepage

Cluj

Cereți cataloage, liste și oferte

1-3

Plătiți la vreme
abonamentul

Gântec vechiu

Cântec vechiu născut pe buze
Zimbitoare de fecioară,
Din a vremurilor criptă
In adâncul meu coboară.

Peste-a dragostei poveste
Alte vremuri se 'nșirară,
Și e greu să duci pe frunte
A durerilor povară.

Astăzi lumea nu mai crede
In orânduiala firii,
Și-a 'ngropat în neguri mila
Și sfințenia iubirii.

Soarele, nu mai e soare
Pentru toți cu o măsură,
Iar tărâia urei negre
Multe suflete mai fură.

Ne-a schimbat mânia vremii
Gândul de odinioară,
Cântec vechiu adu-ți trecutul
Și 'n adâncul meu coboară.

Ioan Berghia.

Sonet

Și primăvara 'ncepe ca iubirea
Cu toate bucuriile de-odată,
Risipitoare, gingașe, bogată
In alintări și daruri. — Astăzi firea

Pare-o grădină veselă 'ncercată,
De flori și de parfum, dar strălucirea
Ce-o vezi acum nu-i mâne nicăierea,
Pe seară poate-un aspru vânt să bată

Și e destul să pice 'ntâia floare
Ca pomu'ntreg să-și lapede povara:
Imbalsamata, alba lui ninsoare.

Așa și'n suțlet când coboară sara
Și pică flori, iubirea'ntrânsul moare,
Și ea sfârșește-așa ca primăvara.

Ecaterina Pitiș.

Cea mai citită carte, vor crede cititorii că e care-va tragedie alui Schakespeare sau vreo operă a unui scriitor consacrat nu numai prin succes de librărie ci și prin incontestabilă valoare literară. Dar nu e așa. Un ziar din Canada spune că scrierea lui Louis Hémon intitulată „*Maria Chapdelaine*” a apărut până acum 5.000.000 exemplare, fiind tradusă în toate limbile lumii. O legitimă curiozitate ne îndeamnă a întreba, dacă numita carte e roman detectiv?

Pedeapsă pentru urmărirea unei femei. Un tribunal din America a dat o sentință de un deosebit interes pentru cei ce seara nu au altceva de lucru decât să urmărească femeile cari au cutezat a eși singură pe stradă.

O doamnă — săi zicem X — a făcut denunț contra dlui Y, pentru faptul că dânsul o urmărea asidu, la toate plimbările sale, cu un auto-taxi. Tribunalul l-a amendat pe dl Y, cu 10 dolari. Dovedindu-se în decursul desbaterilor că numitul domn mai fusese condamnat pentru aceași contravenție, i-s'a pus în vedere că în caz de recidivă i-se va aplica o pedeapsă mai severă, constând din muncă silnică.

Pe lângă multele riscuri ce le au bărbații în America, așa dar mai este unul: riscul urmării unei femei. ab.

O superstiție ingrozitoare. În Rhodisia britanică din Africa Sudică s'a întâmplat în timpul din urmă o tragedie întunecoasă, asupra căreia foile sudafricane aduc o multime de știri senzaționale. Se zice anume, că unul din triburile indigene ar fi adus jefre omenești pe altarul zeiței ploii, venerată de acest trib. La popoarele africane există intra'devăr această superstiție. Sub influința europeană însă ea a fost înlăturată. Tribul rhodesian a menținut-o însă ascunsă de ochi „albilor”. S'a întâmplat ca sezonul din urmă să fie foarte secetos. Tribul s'a întors cu venerație cătră o femeie cu numele Neșiska, pe care o cinsteau, ca pe zeita ploii. Zeița aceasta avea și darul farmecelor și de multe ori provoca — se zice — ploaia prin puterea mistică a farmacelor sale. Șeful tribului Șigango îi făcea dese vizite, ba se și amorzase întrânsa. Zeița avea însă relații intime cu fiul șefului, cu Manduzi, adorat de zeiță. Odată tatăl său l'a și găsit la dansa. Bănuiitor și gelos, s'a hotărât să-l aducă jertfă zeiței ploii. A doua zi i-a înconjurat casa vre-o sută de indigeni. Manduzi a

înțeles pericolul și și-a dat foc casei, pentru a scăpa în învălmășală. A fost, cu toate acestea prins și ars pe rug. Martori oculari spun, că Manduzi a îndurat acest chin cu un eroism admirabil. Nici un strigăt de durere n'a ieșit din gura lui. După jertfă — se spune, că a căzut o ploaie binefăcătoare, care a uimit întreg tribul.

Autoritățile engleze au auzit de acest fapt și au pus în urmărire pe Șigango și încă șase indigeni pentru omucidere cu voința.

O expoziție plutitoare. La ministerul de externe al Poloniei se lucrează actualmente la planul realizării unei expoziții aranjate pe valurile mării. E vorba, ca pe vaporul „Livov” al marinei poloneze, care va vizita anul aceasta toate porturile lumii, să se instaleze o expoziție de cataloage preturi curente și mostre de ale producătorilor poloni, pentru a fi purtate în lungul și latul mărilor. Un reprezentant al ministerului de externe va conduce expoziția în toate porturile. Vaporul va pleca la 1 Mai.

Sarcasmul unui american. La o reprezentare a piesei „*Wilhelm Tell*” pe scena teatrului de stat din Berlin s'a întâmplat un episod nu tocmai favorabil inscenatorilor. Într'un loc unde spiritul eroic al lui Schiller culminează, un cetățean al „*Reichului*” vulnerat de ocupația franceză în Ruhr se ridică insufletit și cere publicului din sală să cânte în cor „*Die Wacht am Rhein*”. Sala întregă se execută și din mii de piepturi răsună imnul, sdrobot și el de inyazia dușmană. Un singur mucălit a rămas impasibil la această spontană însuflețire. Au urmat provocări violente. „*Aufstehen! oder 'raus!*” Să se ridice în picioare, ori să plece! Mucălitul s'a sculat a chemat un polițist și s'a legitimat. Era misionar american, care a înțeles totuși durerea nemților și le-a dăruit pentru naufragiații din Ruhr... un dolar. Sarcastic americanul!

Un drac ucis. Un escroc îndrăsnit a plătit cu viața originalitatea uratei sale indeletniciri. Faptul s'a petrecut într'un sat din apropierea Berlinului. O țărancă anume, a vândut unui măcelar o vacă pentru suma de un milion de mărci și luând un acout de 20.000 a rămas ca restul să-l primească a doua zi.

Noaptea s'a strecurat în casa țărâncii un drac, în toata legea, și i-a cerut, să-i dea banii de pe vacă, căci altcum va arunca asupra ei toate blestemele și vâpăile iadului. Biata femeie a scos cele 20.000 de mărci și i-le-a pus dracului în mână, spunându-i, că restul 980.000 îl va da a doua zi. Aghiută a rămas multumit și a promis, că va veni a doua seară după rest. În urmă s'a făcut nevăzut.

A doua zi femeia a povestit măcelarului cele întâmplate. Acesta s'a postat noaptea în odaia țărâncii cu un ciocan în mână. Pela 12 noaptea iată dracul. Venise să-și ridice restul. Măcelarul, cum l'a văzut, l'a tocat cu ciocanul în cap. Belzebut, rănit de moarte a fost dus într'un spital, unde și-a dat sufletetul. El era chiar cumnatul țărâncii.

Rândueli americane. În parlamentul statului Oklahoma în Statele-Unite s'a înaintat un proiect de lege în care se cere pedepsirea acelor persoane, cari după ora unu din noaptea tulbură liniștea celor ce

Tacâmuri

de prima calitate, nikelate de Solingen, fără gravură duzina-pe-reche cu preț de reclamă de **250 Lei** cu gravură: 265, 295, 485 Lei, la

Kun Mátyás & Fiul

Cluj — Calea Victoriei No. 2.

Adresa telegrafică: Kun cuțitar-Cluj

Lloyd 1596

2—24

stau cu ei, prin sforăit, v rbit în somn și alte sgomote supărătoare. Totodată acel splendid proiect de lege mai prevede și pedepsirea femeii, în cazul când aceasta nu se îngrijește ca dejunul să fie servit la vreme, sau când se întâmplă să întârzie prea des peste ceasurile nouă seara la vizite sau la plimbări. (Bineînțeles, măsura aceasta o privește numai pe femeie, nu și pe bărbat).

N'avem cunoștință dacă acest inteligent proiect de lege a fost primit.

Isprava unor copii. Într'un sat lângă Piazenza niște copii cari se jucau observară la marginea unui șanț plin cu apă un pachet din care eșeau sunete asemănătoare miolăitului unei pisici. Copii crezând că în pachet de fapt e o pisică pe care cineva a vrut să o inece, începură să ia pachetul la țintă și aruncară asupra-i bolovani până ce în sfârșit sunetele amuțiră. Atunci se apropiară și desfăcând învelitoarea de hârtie, observară cu groază că în pachet era un copilăș mic mort. Ingroziiți strengării o luară la sănătoasă. Acasă unii dintre ei au povestit părinților întâmplarea și lucrul ajuns la urechile jandarmeriei. Când a sosit însă aceasta la fața locului, pachetul cu copil cu tot dispăruse.

Cei mai mici pasageri. Cultivatorii de galițe din Anglia trimit în Franța cantități mari de pui scoși de curând pentru a fi crescuți mai departe acolo și se servesc la transport în timpul mai nou de avioane. Uneori câte 5000 de pușori scoși numai de câteva ceasuri sunt transportați cu trenul până la Croydon iar de-acolo cu aeroplanul până la Paris. În sbor peste canal mor cel mult o jumătate procent din vișțaițele acestea mițele ce abia sunt acoperite cu o leacă de pufoșor. Probabil n'ar muri nici atâția de nu s'ar face noaptea călătoria prin văzduh. Ideia de a transporta pușori scoși atunci numai, e foarte bună. Un pui de găină, e știut ca nici nu bea nici nu mănâncă timp de 48 ore după ce a ieșit din ou. Se împachetează întocmai așa ca ouăle și străbat distanța de 800 klm., uneori chiar mai mult, simțindu-se perfect de bine. Marile crescători de galițe expediază într'un sezon până la o sută mii de bucăți.

Un bărbat cuminte. Despre Iacob Astor, cun. scutul miliardar, se povestește următoarea istorioară, din care pot trage mulți învățături:

Într-o zi odată l-a cercetat pe Astor un vecin și i-s'a plâns că nevastă-sa nu vrea să-i cearpească nici-când o cămașe ori să-i repare un ciorap. Astor zimbi și-l întrebă: „Ai rugat vre-odată pe femeia d-tale să-ți cearpească rufe? — Asta nu trebuia s'o faci. Uite cum fac eu. Când am vre-o cămașe ce-ar trebui cărpită, întreb pe nevastă-mea unde-i sacul cu sdrențe. Ea se interesează curioasă pentru ce-mi trebuie. Ii răspund că vreau să ascund o cămașă ruptă. Atunci îmi cere să-i arăt cămașa. Eu o țin ascunsă la spate și accentuez mereu că nu mai e de nici un folos, trebuie aruncată. Dar nevastă-mea nu cedează, devine violentă și reă cu orice preț să vadă cămașa. Mi-o smulge în sfârșit din mână, se uită la ea cu luare aminte și isbucnește pe urmă triumfătoare: „Vezi, m'am gândit eu imediat. Voi bărbați nu vă pricepeți la nimic. Uite, colea lipsesc numai câți-va nasturi, iar rupțura aste mică de-aci e gata numai decăt". Și s'apucă apoi de-mi repăra cămașa.

Recorduri curioase. Oameni excentrici se găesc pretutindeni. Cele mai multe cazuri ni le furnizează Occidentul. Se vede, că civilizația influențează asupra firei omenești îndemnându-o la excentricități.

Două cazuri recente de aceasta natură au produs o impresie extraordinară, unul la Londra, celalalt la Marsilia.

În capitala britanică doi membri ai clubului sportist din Wentworth au jucat biliard încontinuu două zile și două nopți, făcând mii de puncte.

La Marsilia profesorul de dans Ismy a dansat încontinuu 24 de ore, 4 minute și 5 secunde și anume 16 ore și 25 minute cu eleva sa domnișoara Tref iar restul cu altă domnișoară cu numele Chaix.

Curioase recorduri!

Dela automobil Clubul Regional Cluj. În luna Iunie a anului curent (data exactă se va comunica ulterior) va avea loc cel de al doilea concurs de turism organizat de automobil Clubul Regal Român cu concursul Automobil Clubul Regional Cluj. El cuprinde următoarele etape: București, Iași, Cernăuți, Târgul Mureș, Cluj, Timișoara, Govora, București, în total ca 2400 km. Regulamentul concursului a apărut și se găsește în Cluj: la secretariatul Automobil Clubul Regional Cluj; la societatea anonimă „Auto-Mecanica”; la firma Emil Blaga; la firma C. A. G. Bart x Co și la firma „Ford” Perry-Poruțiu. Toți automobiliștii cari doresc a lua parte la concurs, fie ei membri ai Automobil Clubului sau nu, se vor adresa Secretariatului A. C. Rg. C. unde vor primi toate informațiile de lipsă. A. A. L. R. R. Principele Moștenitor și Principele Nicolae au binevoit a trimite Automobil Clubului adesiunile lor privitor la participarea în concursul anului acesta.

Propagandiștii noștri

Ne-au mai făcut noi abonamente la revista următorii propagandiști:

Di. Uroș Păteanu din Nădlac 1 abonament.

Cpt. N. Gh. Demetriu, Cernăuți, 1 abonament.

PUBLICAȚII NOI

I. Editura „Cartea Românească“:

I. L. Caragiale: Kir. Ianulea	2 lei
Ion Slavici: Nuvele	2 lei
Al. Macedonski: Poezii	2 lei
I. L. Caragiale: Teatru, vol. II	20 lei
I. Găvănescu: Pedagogia gener.	55 lei
Dr. Miron Cristea: Cuvântări	60 lei
S. T. Niculescu Varone: Singur	3 lei
S. Ionescu: Ispravă, piesă în 2 acte	5 lei
P. Diaconescu: Muncă, pricepere, cinste	10 lei
P. Diaconescu: Adevăr și dreptate, lucrare premiată de Cartea Românească	7 lei
P. Diaconescu și P. Cosmulescu: Cartea bunului gospodar	12 lei
G. Verga: Fire de tigroiacă	3 lei
Ileana dela Brète: Un drăcușor de nepoată, traducere	20 lei
Th. D. Speranța: Tot anecdote populare	30 lei
Ap. D. Culea: Olanda	2 lei

II. Alte edituri

Dr. C. Stanca: Problema educației sexelor. Ardealul, Cluj	8 lei

Elena din Ardeal: Poezii. Cartea Românească. Diciosănmărtin 10 lei
G. Talaz: Răsul apei, poezii.
Casa Școalelor . . . 14 lei

III. Reviste

Junimea literară, anul XII. No. 1—3, Cernăuți.
Crucea, revistă bisericească, anul I. No. 3—4. București.
Arhiva C. F. R., anul I. No. 20. Chișinău.
Gânduri bune, anul I. No. 2. București.
Comoara satelor, anul I. No. 4. Blaj.
Foaia Tinerimii, anul VII. No. 2—3. București.
Gândul Nostru, anul II. No. 1. Iași.
Drum nou, anul I. No. 11—12. Turnu Măgurele.
Adevărul Bisericesc, anul VI. No. 1. Pitești.
Răsăritul, anul V. No. 25—28, București.
Arhivele Olteniei, anul II. No. 6. Craiova.
Cele trei Crișuri, anul IV. No. 3. Oradea-Mare.

Scrisori dela redacție

A. B. Se vor publica.

G. O. Gr. Încă tot nepublicabile.

S. R. în R. Versurile Dv. poartă încă destul de pronunțată asperitatea de stil a începătorului, pe care, până când nu o veți învinge, nu veți putea da lucruri reușite.

I. A. Versurile și proza Dv. sunt lipsite de orice selecție. Nu le putem publica.

Nelli Chiticeanu. Confirmăm primirea sumei de Lei 120.

Mărioara Dunea. Cu cei 50 Lei ce ați trimis abonamentul Dv. este integral achitat pe anul curent.

Sabin Isac. Am primit cei 60 Lei.

A. P. Așteptăm dela Dv. lucrări din ce în ce mai bune. Ce ați trimis acum nu egalează ceace am publicat. Mai trimiteți.

A APĂRUT

**Corespondența
comercială română**

de prof. D. VOINA

Prețul 36 Lei și porto. La Librăria Lepage-Cluj.

**Catalog românesc la
Librăria Lepage-Cluj**

LA

**Regele Pălăriilor
au sosit****Noutăți**

în specialități de mode de domni.

7-23

Lloyd 1287

Sticle și oglinzi pentru mobilă,
șlefuite în stil baroc, în formă
de stea și flori, precum și după
desenuri, se pregătesc artistic la
Fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi.

**HUNWALD
CLUJ**

Strada Vlahuță No. 3. Telefon 1-47.

Resmăluim oglinzi stricate.

Lloyd 1152

8-24

**Intreprindere Electrotehnică
Românească****Teodor Maior**

Cluj, Calea Victoriei 7. Telefon 577.

Furnizează: Electromotoare, Dina-
muri, Vase pentru gă-
tit, Fearsă de călcat, Acumulatori, BECURI
pentru orice tensiune și lumină, diferite
alte aparate electrice și materiale de in-
stalație.

Execută: la comandă orice instalațiuni
de lumină, transmițeri de
forță atât în loc cât și în provincie, PRO-
IECTE ȘI OPERTE LA CERERE GRATUIT.

Stațiune de încărcat
8-22 și reparat acumulatori.

Adresa destinatarului:

*Biblioteca Universității**Cluj*

PURTAȚI NUMAI INCĂLȚĂMINTE

CU MARCA

„CHAUSSURES ECHO“

ESTE LUCRU CONSTATAT, CĂ ACEASTA
ESTE **CEA MAI SOLIDĂ ȘI MAI
IEFTINĂ INCĂLȚĂMINTE**

Baia Diana

Camere cu aburi și vană pre-
cum și tratament idroterape-
utic, băi igienice cu sulf, cu
sare sau cu estras de brazi.

Control medical.

BERILE fabricii de bere **CELL** din Cluj

Berea nutritoare

B e r e a

Hercules și Monostor

Specailitatea **deschisă**
brună din malți dublu

DEPOURI ȘI REPREZENTANȚE ÎN PROVINCIE

Gherla, Dej, Jibou, Șimleul Silvaniei, Tășnad, Huedin, Gițau, Iara-de-jos,
Mociu, Uioara, Aiud, Oradea-Mare, Careii-Mari, Satu-Mare, Baia-Mare, Șom-
cuta-Mare, Sighetul Mărmăției ș. a. m.

La administrația noastră se găsește de vânzare

**Colecția completă din 1922 a revistei
„COSINZEANA“**

Cu sute de ilustrații, numeroase articole, proză și
versuri, este cel mai potrivit cadou ce se poate
face la zile onomastice, ori la serbări școlare.

Prețul unei colecții nelegate Lei 120.—
O colecție legată frumos . . . Lei 180.—